

Nossan

Nossan är en 100 km lång å, från Nossekälla i Borgstena norr om Borås och vidare genom Herrljunga, Vårgårda, Essunga och Grästorp kommuner, innan den ändrar i en vik i Väneren.

Namnet Nossan betyder "smycke" och är ett av få vattendrag i Sverige som rinner mot norr. Det berättas att vattnet i Nossan troddes vara mycket kraftfullt. Vatten som rinner norrut ansågs vara undergörande och tog med sig allt ont till sitt ursprung i norr - varifrån kyla och mörka krafter ansågs komma. I Nossan av idag finns ett 30-tal olika fiskarter, och Nossan är en av Norra Europas fiskrikaste åar. Den rödlistade fiskarten asp leker i ån om vårarna nedströms, det nedersta vandringshindret. Id, Spegelkarp, Nejonöga, Nors – listan med alla de trettio olika fiskearterna är lång.

Utmed Nossan finns ett antal vandringsleder. En av dessa är Fjällastigen som är en rundslinga på totalt 10 km och som har start och mål vid Mollaryds tågstation i Herrljunga kommun. Första delen av vandringsleden går genom den mycket vackra bokskogen i Hult. Leden passerar flera små sjöar och vid Hallasjö finns en badplats. Vid torpet Bokelund kan du lämna leden för en kort promenad på ca 150 m fram till en utsikts- och rastplats med vackra vyer

utöver Molla.

Nossan tar sin färd vidare genom landskapet och går genom Annelund. Brudföljet ligger en vandringsbit bort. Brudföljet är ett järnåldergravfält där de upprättstående stenarna sägs representera ett brudfölje på väg till Hovs kyrka. Besök platsen och utforska mer om berättelsen och vandra gärna Skattegårdsleden, och räkna de ca 200 skålgroparna i offerstenen som finns längs vägen.

Nossan fortsätter igenom kulturlandskapet och har sin väg under många vackra gamla broar. Många var också kvarnarna längs ån. Kvarnarna låg tätt, på en av sträckorna var det hela 5 kvarnar på 5 km. Kvarnplatsen i Huden är dokumenterad redan 1563 och är fortfarande i bruk. Ett stenkast från Nossan - på det sägenomspunna Hyberget i Hudene - ligger hembygdsstugan och därifrån utgår en fin vandringsled - Hybergsleden som är en 7,5 km rundslinga.

Nossan fortsätter sin färd och i Herrljunga passerar den Herrljunga ursprungliga by, idag ett naturskönt område vid Haraberget där hembygdsföreningen anlagt en park med 15-talet äldre stugor från Herrljungabygden. En härlig aktiv plats med många evenemang under året. Flera vandringsleder passerar

området; Herrljunga-Gäsenbygdens pilgrimsleder, totalt 47,5 km lång, mellan Eriksberg och Karla by. Jällbyleden är ett annat vandringsalternativ som går söderut mot Jällby och Elisabeth Hesselbladsleden går mellan Herrljunga och Fåglavik.

Nossan fortsätter oavbrutet sin färd och i Fölene strax nedanför ligger ett av länets större järnåldersgravfält, Nycklabacken. I Eggvena finns möjlighet att via vandringslederna där ta sig vidare till leden Sju sjöars led. Leder som är anlagda av Eggvena Hembygdsförening.

Sju sjöars led går i fina omgivningar i gamla kronoparksområdet Edsveden, och som namnet antyder passerar man sju mindre sjöar, varav Jämnesjön är den största. Leden som är 12 kilometer lång invigdes hösten 2017. Men observera att detta inte är en rundtursled.

I kronoparksområdet Edsveden som också har kallats "Tremila-mörkret", finns resta stenar med inhuggen text som talar om områdets gräns. En välkänd sten står nära Södra Härene bro vid Nossan och kallas Tremilamärket" eller "Tremilastenen". Edsveden omnämns redan på 1200-talet och den räknas till en av Sveriges äldsta parker

Strax intill står också en av landet största ekar, som även blev logotyp för Sparbanken. Det påstås att trädet har en ålder av 700 år.

Förr var det inte helt ofarligt att färdas genom Edsveden. Ända in på slutet av 1800-talet, när brevbäraren gick eller red till häst, var han alltid beväpnad med pistol, värja och trumpet, ibland till och med utrustad med väpnad eskort vid större transporter. Vid Jämnesjön och längs det som idag är kommungränsen till Vårgårda, var det extra farligt och flera rövaröverfall ägde rum där.

Välkommen idag till ett lugnt, fredligt och inte minst naturskönt område.